

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Забезпечення та захист права інтелектуальної
власності»

обов'язкових компонент

освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

081 Право 081 Law

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 № 8)

Розробник:

Доцент кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук, доцент Кириченко Тетяна Сергіївна

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.
2. Професор кафедри цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, професор Борисова Валентина Іванівна.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 6	08 «Право» 081 «Право» Третій рівень освіти (назва СВО)	Навчальний курс ____ 1 ____ (номер) Семестр ____ 2 ____ (номер) Вид контролю: ____ екамен ____ (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – ____ 20; ____ (години) Семінарські заняття – ____ 40; ____ (години) Практичні заняття – ____; (години) Лабораторні заняття – ____; (години) Самостійна робота – ____ 60; ____ (години)		Лекції – ____ 10; ____ (години) Семінарські заняття – ____ 14; ____ (години) Практичні заняття – ____; (години) Лабораторні заняття – ____; (години) Самостійна робота – ____ 96; ____ (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота – ____ (кількість; № семестру)		Курсова робота – ____ (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) – ____ (кількість; № семестру)		Реферати – ____ (кількість; № семестру)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Мета навчальної дисципліни «Забезпечення та захист права інтелектуальної власності»:

1) освітня (навчальна) – надання знань про основні положення з приводу регулювання особистих немайнових та майнових відносин у сфері права інтелектуальної власності;

формування у слухачів системного уявлення про інтелектуальну власність як джерело інноваційного розвитку та умінь ідентифікації, позиціювання, охорони, комерціалізації та захисту об'єктів інтелектуальної власності;

2) розвиваюча – формування у здобувачів системного уявлення про інтелектуальну власність як джерело інноваційного розвитку та умінь ідентифікації, позиціонування, охорони, комерціалізації та захисту об’єктів інтелектуальної власності;

3) виховна – формувати переконання та ціннісні орієнтації здобувачів вищої освіти відповідно до сприяння становленню свідомості щодо значення охорони права інтелектуальної власності; надання знань встановлення правової охорони щодо кожного об’єкту інтелектуальної власності; формування навичок ведення договірної роботи стосовно майнових прав на об’єкти інтелектуальної власності.

Завдання: Завдання навчальної дисципліни «Забезпечення та захист права інтелектуальної власності»:

- ознайомитися з основними положеннями, поняттями і категоріями законодавства інтелектуальної власності;
- вивчити основні терміни та визначення, що використовуються в процесі правової роботи у сфері інтелектуальної власності;
- оволодіти основами правової роботи та правової практики захисту права інтелектуальної власності;
- придбання умінь і навичок самостійного прийняття рішень щодо застосування правових норм і правил захисту права власності;
- формування навичок договірної роботи, укладання та виконання договорів; способів класифікації об’єктів інтелектуальної власності;
- вивчення стратегії, тактики і підходів до прийняття правових рішень; вироблення заходів попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

Міждисциплінарні зв’язки: Забезпечення та захист права інтелектуальної власності має тісний зв’язок із цивільним правом, договірним правом, цивільним процесом, спадковим правом.

Очікувані результати навчання: за вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти повинен:

знати: основні інститути права інтелектуальної власності; засади міжнародної охорони права інтелектуальної власності; правовий статус суб’єктів права інтелектуальної власності; умови та критерії охороноздатності об’єктів інтелектуальної власності; порядок отримання охоронних документів; ліцензійні договори, передавання ноу-хау, інші форми передавання та придбання майнових прав інтелектуальної власності на комерційній основі.

вміти: застосовувати норми законодавства інтелектуальної власності; формувати стратегію організації правової охорони об’єктів інтелектуальної власності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати задачі інноваційного характеру у сфері права	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-10	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-15	Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об’єктивними критеріями.
Фахові компетентності (ФК)	ФК-2	Формування концептуального знання щодо системи права Європейського Союзу та її співвідношення з правовою системою України.

	ФК -3	Формування концептуального знання щодо меж впливу норм міжнародного , зокрема європейського права на стан національного законодавства, тенденції його трансформації.
	ФК-4	Формування концептуального знання щодо форм впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
	ФК-12	Формування концептуального знання щодо професійної незалежності та відповідальності працівника, а також здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності.
	ФК-14	Формування умінь та навичок самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
	ФК-15	Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти актів правозастосування включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та умотивованості.
Програмні результати навчання	ПРН-4	Здійснювати апробацію результатів дослідження шляхом їх оприлюднення перед науковою спільнотою, в тому числі іноземною.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1 «Загальні засади забезпечення та захисту права інтелектуальної власності».

Поняття права інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Виникнення та розвиток права інтелектуальної власності. Теорії походження права інтелектуальної власності. Теорія привілеїв як підґрунтя формування інституту інтелектуальної власності. Поняття творчої діяльності. Доктринальні підходи щодо визначення та змісту права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Відмінності об'єкта права власності від результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Система права інтелектуальної власності. Розмежування інститутів права інтелектуальної власності. Основні інститути права інтелектуальної власності (фактологічна, реєстраційна система та фактична монополія).

Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Акти цивільного законодавства, їх види, система. Конституція України та її значення для цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. Закони України. Укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. Акти

законодавства інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.

Поняття та особливості правовідносин права інтелектуальної власності. Класифікація правовідносин права інтелектуальної власності та її правове значення. Елементи правовідносин права інтелектуальної власності. Поняття і види суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що складають зміст цивільних правовідносин.

Суб'єкти права інтелектуальної власності. Автор, співавтор, володільці майнових прав інтелектуальної власності. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах. Українська держава як суб'єкт цивільного права, особливості його правового становища. Автономна Республіка Крим, адміністративно-територіальні утворення у відносинах, що регулюються цивільним законодавством. Органи та представники, через яких діють держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади у правовідносинах права інтелектуальної власності.

Об'єкти права інтелектуальної власності, їх класифікація.

Поняття та види підстав (юридичних фактів) виникнення, зміни та припинення правовідносин права інтелектуальної власності.

ТЕМА № 2. «Авторське та суміжне право»

Поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єкта авторського права. Характеристика національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів щодо авторського права.

Об'єкт авторського права. Поняття об'єкта авторського права. Ознаки об'єкта авторського права. Види об'єкта авторського права. Обсяг правової охорони об'єкта авторського права. Правове значення елементів твору. Об'єкти, що не охороняються авторським правом. Правова охорона службових творів. Авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір.

Суб'єкти авторського права. Автор як первинний суб'єкт авторського права. Суб'єкти, які набули права на твори відповідно до договору або закону. Співавтори, види співавторства. Організації колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права.

Виникнення та здійснення авторських прав. Момент виникнення суб'єктивного авторського права. Презумпція авторства. Особисті немайнові права автора. Виключні майнові авторські права. Обмеження майнових авторських прав. Право слідування.

Здійснення державної реєстрації об'єкта авторського права. Строк чинності майнових авторських прав та правові наслідки його закінчення. Обмеження авторських прав.

Поняття суміжних прав в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Система джерел правового регулювання відносин пов'язаних з охороною об'єктів

суміжних прав. Характеристика національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів щодо суміжних прав.

Об'єкти суміжних прав. Поняття та ознаки об'єктів суміжних прав. Обсяг правової охорони об'єктів суміжних прав.

Суб'єкти суміжних прав. Виконавець. Виробник фонограми, відеограми. Організація мовлення. Спадкоємці та інші правонаступники як суб'єкти суміжних прав. Організації колективного управління майновими правами суб'єктів суміжних прав.

Виникнення та здійснення суміжних прав. Момент виникнення суб'єктивних суміжних прав. Характеристика особистих немайнових прав виконавця, виробника фонограм, відеограм та організації мовлення. Виключні майнові права виконавця. Виключні майнові права виробника фонограми, відеограми. Виключні майнові права організації мовлення. Строк чинності суміжних майнових прав. Обмеження суміжних прав.

ТЕМА № 3. «Промислова власність»

Поняття патентного права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єктів патентного права. Характеристика патентно-правової форми охорони майнових патентних прав.

Поняття винаходу та корисної моделі. Критерії патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Об'єкти винаходу та корисної моделі. Об'єкти, що не визнаються винаходом та корисною моделлю. Обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі.

Поняття промислового зразка. Поняття та види промислового зразка. Критерії патентоспроможності промислового зразка. Об'єкти, що не визнаються промисловими зразками. Відокремлення промислового зразка від винаходу та корисної моделі. Обсяг правової охорони промислового зразка.

Суб'єкти патентного права. Винахідник. Автор промислового зразка. Інші особи, які набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок за договором чи законом. Патентоволоділець. Патентний повірений. Попередній користувач на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Поняття правової охорони засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу, товарів та послуг (робіт), які вони виготовляють чи надають. Система джерел правового регулювання відносин пов'язаних з охороною засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу, товарів та послуг (робіт), які вони виготовляють чи надають.

Характеристика інституту нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Особливість та правова природа нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності..

Наукове відкриття. Поняття та ознаки наукового відкриття. Правове регулювання наукового відкриття. Об'єкти наукового відкриття. Положення, які не відповідають вимогам щодо наукового відкриття. Суб'єкти наукового відкриття, їх види. Оформлення права на відкриття. Особисті немайнові права авторів відкриття. Право авторів відкриття на винагороду.

ТЕМА № 4. «Отримання правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності»

Питання державної реєстрації авторських прав на твори у галузі науки, літератури і мистецтва та договорів, які стосуються права автора на твір, регулюються Цивільним кодексом України, Законом України «Про авторське право і суміжні права» та Порядком державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 №1756 «Про державну реєстрацію авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір».

Патентна процедура та порядок отримання патенту на винахід, корисну модель. Для отримання патенту заявка на видачу патенту має пройти відповідні процедури (перевірка заявленого винаходу/корисної моделі на відповідність умовам патентоздатності та умовам надання правової охорони, проведення формальної та кваліфікаційної експертизи заявки тощо) відповідно до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". На підставі експертного висновку ДП "Український інститут інтелектуальної власності" приймає рішення про видачу патенту. Отримання свідоцтва на промисловий зразок.

Реєстрація прав на торговельну марку. Право власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом. Свідоцтво України на торговельну марку є офіційним охоронним документом, який видається від імені держави уповноваженим на це органом – Національним органом інтелектуальної власності. Реєстрація кваліфікованого зазначення походження товару.

ТЕМА № 5 «Управління майновими правами інтелектуальної власності»

Поняття та ознаки колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних права, що здійснюють організації колективного управління. Засновники та члени організації колективного управління. Принципи діяльності організацій колективного управління.

Види колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних права. Статус організації колективного управління та умови членства в організації колективного управління. Органи управління організації колективного управління. Повноваження організації колективного управління

ТЕМА № 6 «Захист прав інтелектуальної власності»

Поняття захисту права інтелектуальної власності. Правопорушення у сфері інтелектуальної власності.

Форми захисту права інтелектуальної власності. Юрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту.

Порядок захисту права інтелектуальної власності: цивільний, адміністративний, кримінальний. Судовий захист права інтелектуальної власності.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темам (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Загальні засади забезпечення та захисту права інтелектуальної власності	18	2	6			10	залік
Тема № 2. Авторське та суміжне право	22	4	8			10	
Тема № 3. Промислова власність	22	4	8			10	
Тема № 4. Отримання правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності	20	4	6			10	
Тема № 5. Управління майновими правами інтелектуальної власності	16	2	4			10	
Тема № 6. Захист права інтелектуальної власності	22	4	8			10	
Всього за семестр №2	120	20	40			60	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	

Тема № 1. Загальні засади забезпечення та захисту права інтелектуальної власності	18	2	2			14	залік
Тема № 2. Авторське та суміжне право	20	2	2			16	
Тема № 3. Промислова власність	26	2	4			20	
Тема № 4. Отримання правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності	19	2	2			15	
Тема № 5. Управління майновими правами інтелектуальної власності	17		2			15	
Тема № 6. Захист права інтелектуальної власності	20	2	2			16	
Всього за семестр № 2:	120	10	14			96	

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання, що виносяться на самостійну роботу студента			Література:
Тема № 1. . Загальні засади забезпечення та захисту права інтелектуальної власності			
	Співвідношення цивільного та господарського права у сфері інтелектуальної власності. Система суб'єктів у сфері інтелектуальної власності. Державна політика у сфері інтелектуальної власності.		Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с. Крижна В.М. Право інтелектуальної власності України конспект лекцій / В. М. Крижна, Н. Є. Яркіна ; ред. В. І. Борисова ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2011. - 111 с.
Тема № 2. Авторське та суміжне право			
	Об'єкти авторського права. Охорона об'єктів авторського права в Інтернеті. Права виконавців. Система суб'єктів авторського та суміжного права.		Право інтелектуальної власності : підручник / О.І.

			Харитонов, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 544 с.
		Тема № 3. Промислова власність	Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.
		Система промислової власності. Правова природа патентно-правової охорони. Система суб'єктів промислової власності. Охорона об'єктів індивідуалізації.	Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с.
		Тема № 4. Отримання правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності	
		Патентна процедура. Види експертиз заявок. Видача свідоцтва на промисловий зразок. Отримання свідоцтва на торгівельну марку.	Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика – 3-

			<p>те вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.</p> <p>Осипова Ю.В. Правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності, створених у вищих навчальних закладах України : монографія; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. - Київ : Інтерсервіс, 2017. - 272,</p>
		Тема № 5. Управління майновими правами інтелектуальної власності	

		<p>Види управління майновими правами. Міжнародне управління майновими правами. Статус організацій майнового управління. Суб'єкти Управління майновими правами інтелектуальної власності.</p>	<p>Капіца Ю.М. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку : [монографія] / Ю. М. Капіца ; НАН України, Центр дослідж. інтелект. власності та трансферу технологій. - Київ : Академперіодика, 2017. – 661с</p> <p>Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. - Київ : Центр учбової літератури, 2015. - 549 с.</p>
		Тема № 6. Захист права інтелектуальної власності	

		<p>Поняття правопорушення у сфері інтелектуальної власності. Судовий захист права інтелектуальної власності. Позови у сфері авторського права.</p>	<p>З.Майданевич, А. Г.Незаконне використання об'єктів права інтелектуальної власності: проблеми теорії та правозастосування : [монографія] / Майданевич А. Г., Світличний О. П. - Київ : Компринт, 2017. - 259 с.</p>
--	--	--	---

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Виникнення та здійснення авторських прав.
2. Поняття та ознаки об'єктів суміжних прав. Обсяг правової охорони об'єктів суміжних прав.
3. Поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх види.
4. Цивільно-правові способи захисту авторського права та суміжних прав.
5. Поняття винаходу та корисної моделі. Об'єкти винаходу та корисної моделі.
6. Поняття та види промислового зразка.
7. Суб'єкти патентного права.
8. Поняття суб'єктивного права на патент та його здійснення.
9. Зміст суб'єктивних патентних прав.
10. Правова охорона засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу, товарів та послуг (робіт), які вони виготовляють чи надають.
11. Поняття та функції комерційного найменування.
12. Виникнення та здійснення права на торговельну марку.
13. Порушення права на торговельну марку.
14. Поняття та види географічного зазначення.
15. Цивільно-правові способи захисту права на комерційне найменування.
16. Поняття комерційної таємниці, ноу-хау.
17. Порушення охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау.
18. Поняття та ознаки наукового відкриття.
19. Правова охорона топографії інтегральної мікросхеми.
20. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій.
21. Правова охорона селекційних досягнень.
22. Порушення права на сорт рослин, породи тварин та його види. Захист прав на сорт рослин, породи тварин.
23. Ліцензійний договір.
24. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
25. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
26. Договір комерційної концесії.
27. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
28. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі.
29. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
30. Виконання судових рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Право автора на псевдонім.
2. Право автора на анонімність.
3. Правовий статус робітника-винахідника.
4. Мультфільм, як об'єкт інтелектуальної власності.
5. Попурі, як об'єкт правової охорони.
6. Правова охорона неоригінальних баз даних.
7. Правова охорона дитячої творчості.
8. Новизна, як критерій охороноздатності об'єктів патентного права.
9. Виникнення та розвиток права інтелектуальної власності. Теорії походження права інтелектуальної власності.
10. Патентний троллінг.
11. Охорона прав на лікарські засоби.
12. Договір замовлення на створення кінофільму.
13. Медіація у сфері інтелектуальної власності.
14. Правова охорона секретного винаходу та секретної корисної моделі.
15. Розподіл прав інтелектуальної власності у холдингах.
16. Охорона доменного імені.
17. Договір художнього замовлення.
18. Особливості розміщених в Інтернеті творів та проблеми їх правової охорони.
19. Охорона прав на веб-сайт.
20. Проблеми та напрями систематизації авторського права України у сфері охорони інформації, що передається мережею Інтернет.

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій та семінарських занять, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти.

Лекції з навчальної дисципліни проводяться із застосуванням мультимедійного обладнання.

Аудиторні заняття проводяться у формі семінарських занять, на яких здобувачі вищої освіти повинні приймати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або іншими тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати власну позицію.

Самостійне оволодіння та поглиблення знань полягає у вивченні рекомендованої навчальної та теоретичної літератури, а також джерел права інтелектуальної власності. Обсяг, зміст і форма індивідуальної роботи із здобувачами вищої освіти визначаються викладачем. Це може бути участь у науковому дослідженні, написання реферату, участь у науково-практичній конференції студентського наукового товариства тощо.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття права інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.

2. Відмінності об'єкта права власності від результатів інтелектуальної, творчої діяльності.
3. Зміст права інтелектуальної власності.
4. Виникнення (набуття) права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Поняття та види співавторства.
5. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам.
6. Джерела правового регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності.
7. Дія законів у часі, у просторі та за колом осіб. Застосування правил міжнародних актів.
8. Поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
9. Поняття та види об'єкта авторського права. Ознаки об'єкта авторського права. Об'єкти, що не охороняються авторським правом.
10. Обсяг правової охорони об'єкта авторського права.
11. Суб'єкти авторського права. Автор як первинний суб'єкт авторського права.
12. Виникнення та здійснення авторських прав.
13. Зміст суб'єктивного авторського права. Обмеження майнових авторських прав.
14. Строк чинності майнових авторських прав та правові наслідки його закінчення.
15. Поняття суміжних прав в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
16. Поняття та ознаки об'єктів суміжних прав. Обсяг правової охорони об'єктів суміжних прав.
17. Суб'єкти суміжних прав.
18. Момент виникнення суб'єктивних суміжних прав.
19. Характеристика особистих немайнових прав виконавця, виробника фонограм, відеограм та організації мовлення.
20. Виключні майнові права виконавця.
21. Виключні майнові права виробника фонограм, відеограм.
22. Виключні майнові права організації мовлення.
23. Строк чинності суміжних майнових прав. Обмеження суміжних прав.
24. Поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх види.
25. Цивільно-правові способи захисту авторського права та суміжних прав.
26. Адміністративна відповідальність за порушення авторського права та суміжних прав.
27. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав та за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва.
28. Поняття патентного права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
29. Поняття винаходу та корисної моделі. Об'єкти винаходу та корисної моделі.
30. Критерії патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі.
31. Поняття та види промислового зразка.
32. Критерії патентоспроможності промислового зразка. Обсяг правової охорони промислового зразка.
33. Суб'єкти патентного права.
34. Поняття суб'єктивного права на патент та його здійснення.

35. Момент виникнення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Оформлення патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
36. Зміст патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
37. Обмеження майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
38. Строк чинності майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Припинення дії патенту.
39. Визначення порушення патентних прав та їх види.
40. Цивільно-правові способи захисту патентних прав.
41. Адміністративна відповідальність та кримінальна відповідальність за порушення прав на об'єкти промислової власності.
42. Поняття та функції комерційного найменування.
43. Вимоги щодо надання правової охорони комерційному найменуванню. Обсяг правової охорони комерційного найменування.
44. Виникнення та здійснення прав на комерційне найменування.
45. Суб'єкт права на комерційне найменування.
46. Зміст майнових прав на комерційне найменування.
47. Строк чинності майнових прав на комерційне найменування. Припинення чинності майнових прав на комерційне найменування.
48. Поняття порушення прав на комерційне найменування та його види.
49. Поняття торговельної марки. Види та функції торговельної марки.
50. Умови надання правової охорони торговельній марці. Умови для відмови в наданні правової охорони торговельній марці.
51. Обсяг правової охорони торговельної марки. Позначення, які не визнаються торговельними марками.
52. Суб'єкти права на торговельну марку.
53. Поняття суб'єктивного права на торговельну марку. Момент виникнення права на торговельну марку.
54. Оформлення права на торговельну марку.
55. Зміст майнового права на торговельну марку. Обов'язки, що випливають із свідоцтва на торговельну марку.
56. Строк чинності майнового права на торговельну марку. Припинення дії свідоцтва.
57. Поняття та види географічного зазначення.
58. Умови надання правової охорони географічному зазначенню. Підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому зазначенню походження товару.
59. Суб'єкти права на географічне зазначення.
60. Момент виникнення права на географічне зазначення. Оформлення права на кваліфіковане зазначення походження товару.
61. Зміст майнового права на географічне зазначення. Обов'язки, що випливають із свідоцтва на кваліфіковане зазначення походження товару.
62. Строк чинності майнового права на географічне зазначення. Припинення дії свідоцтва на кваліфіковане зазначення походження товару.
63. Поняття порушення права на географічне зазначення та його види.
64. Цивільно-правові способи захисту права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

65. Адміністративна відповідальність та кримінальна відповідальність за незаконне використання комерційного найменування, торговельної марки та географічного зазначення.

66. Поняття правової охорони інформації, заснованої на фактичній монополії.

67. Поняття та ознаки інформації.

68. Поняття і ознаки конфіденційної інформації. Види конфіденційної інформації, яка має приватно-правовий характер.

69. Поняття комерційної таємниці. Поняття ноу-хау. Критерії, яким повинна відповідати комерційна таємниця.

70. Права особи, яка фактично контролює комерційну таємницю, ноу-хау.

71. Строк чинності фактичної монополії на комерційну таємницю, ноу-хау. Припинення режиму комерційної таємниці, ноу-хау.

72. Поняття порушення охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау та його види.

73. Цивільно-правові способи захисту охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау.

74. Адміністративна відповідальність та кримінальна відповідальність за незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, розголошення комерційної або банківської таємниці.

75. Поняття та ознаки наукового відкриття. Об'єкти наукового відкриття.

76. Суб'єкти наукового відкриття.

77. Особисті немайнові права авторів відкриття. Право авторів відкриття на винагороду.

78. Порушення і захист прав на наукові відкриття.

79. Поняття компонування (топології) інтегральної мікросхеми, ознаки компонування (топології) інтегральної мікросхеми.

80. Суб'єкти права на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

81. Оформлення права на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

82. Зміст прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

83. Строк чинності майнових прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми та правові наслідки його спливу.

84. Порушення прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми та його види.

85. Захист прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

86. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.

87. Суб'єкти права на раціоналізаторську пропозицію, їх види.

88. Оформлення права на раціоналізаторську пропозицію.

89. Зміст права на раціоналізаторську пропозицію.

90. Порушення права на раціоналізаторську пропозицію та його види.

91. Захист прав авторів раціоналізаторських пропозицій.

92. Поняття селекційного досягнення (сорт рослин, породи тварин).

93. Критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин.

94. Суб'єкти права на сорт рослин, породи тварин і їх види.

95. Оформлення права на сорт рослин, породи тварин.

96. Зміст права на сорт рослин, породи тварин. Обмеження прав на сорт рослин, породи тварин.

97. Строк чинності майнових прав на сорт рослин, породу тварин.
98. Порухення права на сорт рослин, породу тварин та його види. Захист прав на сорт рослин, породу тварин.
99. Загальна характеристика договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
100. Ліцензія щодо використання права на результат інтелектуальної, творчої діяльності.
101. Ліцензійний договір.
102. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
103. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
104. Договір комерційної концесії.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою

навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний пересклати її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переведу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках.

Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{c} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок. Незадовільна оцінка на семінарському занятті відпрацьовується здобувачем вищої освіти усно	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання, підготувати проект документу, зокрема ліцензійного договору, скласти аяву на отримання патенту тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Пропуск семінарських занять має бути завчасно відпрацьований до часу проведення заліку. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються викладачу усно.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні
8	80-84			

				практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якості виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимальною, робота з двома-трьома незначними помилками
7	75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний ЦІЛКОМ, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якості виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вати завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками
6	70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчати навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
5	65-69			
4	60-64			
3	40-59	Незадовільно («не зараховано»)	E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи несформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якості виконання деяких з них: оцінена числом балів, близьким до мінімального, роботам що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
2	21-40			
			FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якості їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе

			підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1	1-20	F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Рекомендована література

Основна

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. – К. : Національна академія управління, 2014. – с. 278.
2. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
3. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.him_2013_3_13.pd
4. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
5. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
6. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3.– С. 199-202.
7. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.

8. Ісмайлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
9. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
10. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
11. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
12. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с.
Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.
Кузнецова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627> (дата звернення: 01.09.2021).
13. Орлюк, О. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 4 - 20.
14. Право інтелектуальної власності : підручник / О.І. Харитонова, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 544 с.
15. Пашков В. Питання патентного захисту, або проблеми застосування окремих положень Угоди TRIPS щодо фармацевтичної 201 продукції у міжнародній практиці. АРТЕКА.UA URL: <https://www.apteka.ua/article/250191> (дата звернення: 20.05.2020);
16. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г.— К. : Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.
17. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.
18. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. с 233-234.
19. Стефанчук Р. Перспективи розвитку права інтелектуальної власності в Україні (на прикладі особистих немайнових прав) // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 45 - 59.
20. Ульянова Г. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату. Автореферат. дис. док. наук. 12.00.03. 2015. Одеса. НУ «ОЮА». 35 с.
21. . Цивільне право України: альбом схем : навч. посіб. : рекомендовано МОН України : . / за заг. ред. Є.О. Мічуріна. - Харків : ФОП Мічуріна Н.О., 2010. - 448 с.
22. Швець, Д.В. Місце дисципліни "Право інтелектуальної власності" в системі професійної підготовки кадрів для Національної поліції України // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників

наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна (м. Харків, 24 трав. 2019 р.). - С. 77-80.

23. Шишка Р. Право інтелектуальної власності і погляд на проблеми. Часопис Київського університету права. 2010. №1 С. 164-170. 172. Юхно О. Теорія та практика оперативно-розшукового запобігання злочинам органами внутрішніх справ. 2010. Одеса. Інтерпрінт. с. 48. 173. Яворська О. Інтелектуальне право України. 2016. Тернопіль. Підручники і посібники. С. 608.

24. Харитонов О. І. Суб'єкти та об'єкти правовідносин інтелектуальної власності. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 59. С. 329–335.

25. Харитонов О. І. Суб'єкти правовідносин в мережі Інтернет. Традиції та новації юридичної науки: минуле сучасність, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. від 19 травня 2017 року. С. 633–635.

26. Юскаєв В. Б. Інтелектуальна власність: навчальний посібник у двох частинах / В. Б. Юскаєв. – Суми : Видавництво СумДУ, 2010.– Ч. 2. – 148 с.

27. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.

Додаткова

1. Москаленко, К. Доступ до основних лікарських засобів крізь призму прав людини // Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. - 2019. - № 12. - С. 47-50.

2. Гордеюк А. О. Проблема вдосконалення правового регулювання веб-сайтів і доменних імен в умовах інформатизації суспільства. Гуманітарний часопис. 2019. № 2. С. 73–83.

3. Гордеюк А. О. Проблема вдосконалення правового регулювання веб-сайтів і доменних імен в умовах інформатизації суспільства. Гуманітарний часопис. 2019. № 2. С. 73–83.

4. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Положення про департамент розвитку сфери інтелектуальної власності» від 28.12.2019 № 842. База даних Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://me.gov.ua/Files/DownloadFile?id=e3082794-8c85-47de8a82-b394617232d2> (дата звернення: 13.04.2020).

5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року // ВВР України. – 1996 – № 30 – Ст. 141.

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року// ВВР України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

7. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.
8. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
9. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
10. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997 року // ВВР України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
11. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року // ВВР України. – 1999. – № 32. – Ст. 267.
12. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року // ВВР України. – 1993. – № 21. – Ст. 218.
13. 19. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 2. – Ст. 7.
14. 20. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року // ВВР України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.
15. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23 березня 2000 року // ВВР України. – 2000. – № 24. – Ст. 183.
16. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17 січня 2002 року // ВВР України. – 2002. – № 17. – Ст. 121.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 31– 32. – Ст. 263.
18. Про наукову і науко-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 року // ВВР України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
19. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року // ВВР України – 1994. – № 16. – Ст. 93.
20. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року // ВВР України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
21. Про суспільне телебачення і радіомовлення України: Закон України від 27 квітня 2014 року // ВВР України. – 2014. – № 27. – Ст. 904.
22. Про дію міжнародних договорів в Україні: Закон України від 22 грудня 1993 року // ВВР. – 1994. – № 50. – Ст. 473.
23. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 1994 року // ВВР України. – 1994. – № 10. – Ст. 45
24. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356. 56. Господарський

кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – №18 – 22. – Ст. 144.

25. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року // ВВР України. – 2004. – № 40 – 41, 42. – Ст. 492.

26. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року // ВВР України. – 2001. – №25 – 26. – Ст. 131.

27. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // ВВР України. – 2013. – № 9 – 10, № 11 – 12, 13 – Ст. 88.

28. Положення про Державну службу інтелектуальної власності України: постанова Кабінету Міністрів України № 658 від 19 листопада 2014 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Цивільний кодекс України : станом на 18 листоп. 2019 р.. - Харків : Право, 2019. - 447 с. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.

2. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

3. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

4. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134.

5. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (вчинено в Римі 26 жовтня 1961 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763.

6. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року. Проект (неофіційний текст) від 29.08.2014. База даних «Законодавство України»/Ліга-Закон. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1009> (дата звернення: 28.05.2020). Нечипорук Ю. Суб'єктний та об'єктний склад інформаційних правовідносин. Юридична Україна. 2012. № 6. С. 39-44.

7. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123

8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Розділ VII. Договори у сфері інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kmu.gov.ua/kmudocsEA00_Ukraine

9. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) від 15 квітня 1994 р. [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

10. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.

11. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.